

stavilo, njegovi učenci, prijatelji in znanjci dne 29. junija t. l. na tukajšnjem šolskem poslopiju spominsko ploščo. K naj bo živa priča naše in narodove hvaležnosti do nepozabnega zaslužnika. Pripravljali odbor se obrača na njegove prijatelje s prošnjo, naj blagovoljno ti uslojat prostovoljne prispevke za nabavo spominske plošče na naslov: Zvonko Predan šolski urednik pri Sv. Andražu v Slov. goricah. Obenem že vabi odbor sedaj k obilni udeležbi. Tozadevni program objavimo pravočasno v časopisih. Zdravo in na svidenje dne 29. junija pri Sv. Andražu!

— **Letno poročilo** sta nam doslej vrnila izpolneno samo dve društvi, t. l. Ormoško okrajno učiteljsko društvo in Laško učiteljsko društvo. Ostala društva, posnemaite in hitite! Termin se bliža svojemu koncu! Poročilo rabimo nujno!

»**BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA**«. Ljubljana. Poljanski našio 10/21 pošilje vsakemu naročniku »Učit. Tovarisa« zamiriv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoi: ne bo vam žal!

Učiteljski pevski zbor.

— **dev. Tovaršice pevke in tovariše pevce** prosim, da se sigurno udeležijo pevskega tečaja 12. in 13. junija. Časa imamo malo, ker priredimo 17. junija ob priliki pokrajinske skupščine UJU v Celju koncert. Izpolniti moramo še naš program. Tovaršice, le točnost vestnosti in Vaša požrtvovalnost nam bo prinesla to, kar smo si postavili za cilj ob ustanovitvi našega zbora. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe dosedanih članov in onih ki so od strani gledali na razvitek zbora z mislijo: bo ali ne bo.

Tajnik.

Polemika.

Zopet Višja pedagoška šola.

(Konec.)

Naj bode potolažen tov. Fakin, da se zanimamo tudi »za dosedanje delovanje sedanjih meščanskošolskih učiteliev« in če tudi čitamo tožbo g. prednika »Meščanske šole«: »Če bo še vedno stala tretjina učiteljstva meščanskih šol brezdelno ob strani in čakala boljših časov, potem bo ves trud posameznikov brez uspeha. Omagali bodo v boju in opustili brezploden napor.« (Vidi: »Meščanska šola«, štev. 1, 1926, stran 31.) vendar nismo tako brzi v sodbi, kot je bil tov. Fakin, ki nam je nadel vsa mogoča »epiteta«, ne da bi le malo sledil našemu delovanju in se zanimal za razvoj naše šole sploh ker drugače ne bi v nekakšni strasti brez sapa planil po nas.

Tekma, ako je plemenita, rodi uspeh in za njo smo vedno pripravljene, a iz mržnje in strasti ki so mogoče vzklije v sredini, kateri je duša osebnost, nečemo tekmovali. Vedite pa da se ne bomo nikdar sramovali, da smo bili slušatelj Viš. ned. šole in četudi živi ista še danes v skromnih razmerah, vendar imamo, da se bomo izkazali vedno nje vredni.

Želimo pa in obenem prosimo, da se tudi drugi — predvsem pa naši bodoči tovariši na meščanskih šolah — malo bolj zanimajo za nas in za našo šolo, in da že enkrat izpremenijo svoje krivo mišljenje o njej, ki ga je zanesla v Slovenijo v prvi vrsti I. Radovanovičeva brošura: »Unifikacija in reforma osnovne nastave«, ki je brzo poplavila — po zaslugi in prizadevanju UJU — celo Slovenijo, a stvarni odgovor nanjo (Lokas: Kratak osvrt na raspravu gosp. I. Radovanoviča) pozna le malokdo in ga ni, kolikor nam je znano, nikdar nihče priporočil pri nas.

Zagreb, 17. aprila 1926

»Klub slov. sluš. Viš. ned. š. v Zagrebu«.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ** zboruje to šolsko leto zadnjikrat dne 12. junija v **Liutomernu** z običajnim dnevnim redom skupno z liutomerskim učiteljskim društvom. Predava tovariš Kunst o elektriki v delovni šoli. Članstvo opozarjamo, da odhaja vlak iz Ptuj ob 6. uri 25 minut. — Odbor.

= **GORNJEGRRAJSKO UCITELJSKO DRUŠTVO** priredi svoje zborovanje dne 12. junija 1926 v Logarski dolini pri Piskerniku. Začetek ob 9. uri. Ob slabem vremenu se zborovanje ne vrši.

Predsednik.

= **SLOVENJEBISTRISKO UCITELJSKO DRUŠTVO** zboruje 5. junija 1926 po ponesrečenem izletu v Slatino na Zg. Polskavi. Na vzporedju je tudi poročilo tov. Javta o tečaju za rokotvorni pouk v Mariboru. Za obed je poskrbljeno. — Odbor.

Poročila:

+ **Celjsko učiteljsko društvo** je zborovalo dne 8. maja t. l. v St. Jurju ob južni žel. Od 138 članov je bilo vsled neugodnega vremena navzočih le 82.

Tov. predsednik se je spominjal umrlega mnogoletnega vrlega člana tov. Ivana Štuklja na Frankolovem. Namesto venca na grob je društvo poklonilo v počastitev pokojnikovega spomina 100 Din Učiteljskemu domu v Mariboru.

K revizijskemu poročilu o finančnem stanju poverjeništvu UJU v Ljubljani je društvo po ostri debati soglasno sklenilo, da se pridružuje sklepu mariborskega učiteljskega društva: Odklanjamo poročilo nadzorstvenega odbora in gospodarskega odseka UJU poverj. Ljubljana z dne 31. marca in 1. aprila t. l., poslano od načelnika nadz. odbora z dne 12. aprila t. l. in zahtevamo, da poverjeništvu takoj najame sodno zaprisežnega izvedenca, ki naj natančno revidira finančno poslovanje in stanje pov. Ljubljana zlasti od 1. 1923. dalje in ugotovi vzroke sedanjega finančnega stanja. To se naj izvrši še pred delegacijsko skupščino 1926.

Delegatom za pokrajinsko skupščino so bile podane le splošne smernice, da zastopajo mišljenje in težnje društva in nastopajo ob volitvah za može brez predsodkov, ki bodo življali zaupanje javnosti kot predstavitelji učiteljstva današnje dobe; odklonijo naj vsako povišanje članarine in svrhu kritja pasiv poverjeništvu.

Delegatom za glavno skupščino v Beogradu je bil izbran tov. Jankovič z namestnico tov. Jankovičevič.

Predaval je tov. Zgajner »O rokotvornem pouku v podeželskih šolah«. Podal je navsete iz svoje bogate prakse v tem predmetu in pokazal lepe lastne in deške izdelke. Tudi je priporočal način, kako naj oblasti podpirajo predmet in tako omogočijo večje in splošne uspehe v njem.

O Učiteljskem domu v Mariboru je poročal tov. Rajšp. Društvo bo tudi v bodoče po svojih močeh podpiralo to važno ustanovo brez splošne obveznosti.

Po zborovanju si je članstvo ogledalo šentjursko kmetijsko šolo. Nato nam je domači učiteljski orkester sladil poslednje ure našega majniškega praznika v prijaznem St. Jurju.

+ **Kamniško učiteljsko društvo** je zborovalo v sredo dne 14. aprila 1926 v Domžalah. Od 80 članov se jih je udeležilo zborovanja 51.

Pozdrav in otvoritev. Tovarš. predsednik Tomo Petrovec je pozdravil navzoče, posebej g. sreskega referenta v pokoju Matko Kanteta. V svojem pozdravnem nagovoru je poudarjal, da si moramo tudi v tej dobi ostati vedno pravi tovariši, kot smo si bili. Glede Učiteljskega konvikta je omenil, naj se plačuje članarina redno dalje. Konvikt ima v zalogi zemljišče ljubljanskega okrožja, katere je tovariš predsednik toplo priporočil vsem šolam v okraju, istotako tudi nakup šolske lekarne.

Poročila. Ena izmed glavnih točk dnevnega reda je bila izprememba pravil UJU. Vršilo se je to po smernicah, ki so se obravnavale že na zadnji odborovi seji.

Predlogi. Tovaršica Marija Rupnikova je stavila dva predloga.

1. Italijanske oblasti so s 1. marcem t. l. odpravile v 1., 2. in 3. razredu osnovnih šol v Julijski Krajini v popolnoma slovenskih krajih še te tri bore tedenske ure, ki so jih imeli do sedaj jugoslovenski otroci s pretvezo, da je tudi pri manjšinah drugih držav enako. Tako je večina teh otrok že vnaprej zapisana kulturni smrti. Letošnja pokrajinska skupščina naj obravnava to zadevo in naj se na merodajnem mestu izposluje, da v vseh krajih Julijske Krajine z jugoslovenskim prebivalstvom uvedejo italijanske oblasti za jugoslovenske otroke s prihodnjim šolskim letom zopet te tri učne ure za njih materni jezik in dovolijo, da smejo otroci pri pouku rabiti slovenske, oziroma hrvatske knjige.

2. Predavanja pri učiteljskih zborovanjih in konferencah naj bi se objavila ali v posebnih knjižicah, ali v posebnem učiteljskem listu, ali v »Popotniku«. Vsak predavatelj ima namreč s seboj referata mnogo truda, ki naj rodi čimveč sadu; kajti mnogo je učiteljev in učiteljic tudi v drugih šolskih okrajih, ki bi ga gotovo z zanimanjem prečitali in eventualno tudi uporabljali dobre misli in navodila v njem.

Oba navedena predloga se bosta predložila pokrajinski skupščini.

Vsled obširnega dnevnega reda se je predavanje preložilo na prihodnje zborovanje.

Za namestnika za pokrajinsko skupščino sta se izvolila Ciril Rakovec in Ela Tavčar, za drž. skupščino pa Ciril Rakovec.

Sklep. Prihodnje zborovanje bo v Kamniku. Tovarš. predsednik je s tem zaključil zborovanje.

+ **Brežiško-sevniško učiteljsko društvo** je zborovalo dne 17. aprila v Brežicah ob povoljni udeležbi. Od 84 navzočih 56, odsotnost opravičilo 7 članov.

S prisrčnim pozdravnim govorom bodri novonastopivši predsednik članstvo k trdni stanovski samozavesti, k rednemu posecanju zborovanj, ki naj bi bili lepi učiteljski prazniki ter k pravemu, nesebičnemu tovarištvu.

Nato se v toplih besedah spominja pred kratkim preminulih vrlih tovarišev Blaža Tomince in Slave Jakopčeve. V počastenje njunega spomina daruje društvo na predlog tov. Knapiča 500 Din za Učiteljski konvikt v Ljubljani.

Sledil je zapisnik zadnjega zborovanja, h kateremu želi tov. Čopič majhne stvarne popravke, čemur se ugoti.

Drugo točko dnevnega reda je izpolnilo poročilo tov. Čopiča o izpremembi pravil UJU, čemur je sledila živahna debata, v katero so posegali tov. Knapič, Drnovšek, Pečnik, Vadnal i. dr. Nekatero važnejše točko so se predale odbor, da jih skupno s predavateljem natančneje prouči.

Gajšek Stanko se imenuje poverjenikom društva »Učiteljska Samopomoč«.

H koncu poda tov. sreski referent nekatera potrebna pojasnila glede pravilne izpolnitve »Učiteljskih listov«. Prihodnje zborovanje se vrši 2. junija v Sevnici. Po oficijelnem delu nas je obljubil razvedriti tamkajšnji salonski orkester.

Naša gospodarska organizacija.

— **g Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani**. Redno članarino so plačale sledeče šole: **Belokranjski okraj**: Dragatuš 40 Din, Petrova vas 10 Din, Vinica 90 Din. **Brežiško-sevniški okraj**: Blanca 20 Din. **Kamniški okraj**: Dob 40 Din, Domžale (Gizela Ušeničnik) 30 Din, Komenda 60 Din, Moravce 80 Din, Nevle 20 Din, Tunjice 40 Din, Vodiče 60 Din. **Kočeovski okraj**: Bosliiva Loka 10 Din, Dolenja vas 80 Din, Fara vas 20 Din, Loški potok 50 Din, Mozeli 20 Din, Osilnica 10 Din, Ribnica deška osn. 100 Din, dekliška osnovna 240 Din, Zivelj Ribničanje! Staribreg 20 Din, Stara cerkev 50 Din, Svetli potok 10 Din, Turjak 10 Din. **Krniški okraj**: Bukovica 20 Din, Cerklje 26 Din, Jezersko 20 Din, Naklo 40 Din, Krani dekliška 220 Din, Preddvor 120 Din. **Krški okraj**: Bučka 22 Din, St. Janž 120 Din, Mokronog 40 Din, Škocijan 20 Din, Šmarjeta 120 Din, Tržišče 10 Din, Zameško 20 Din. **Litiški okraj**: Vel. Gaber 20 Din. **Liubljana**: I. deška osnovna 110 Din, II. deška osnovna 100 Din, III. deška osnovna 30 Din, IV. deška osnovna (Fr. Škulj) 80 Din, I. dekliška osnovna 110 Din, IV. dekliška osnovna 50 Din, pomožna šola 50 Din, gluhonemnica 120 Din, Prosvetni oddelek 240 Din, Mestni šolski svet 30 Din, Božo Račič 11 Din, Hinko Klavora 30 Din. **Liubljanska okolica**: Borovnica 50 Din, Horiul 20 Din, Jezero 10 Din, Podlipa 40 Din, Rakitna 20 Din, Sostro 100 Din, Škocijan 40 Din, Šmartno pod Šmarno goro 50 Din, Tomišeli 90 Din, Zalag 50 Din, Sreski prosvetni referat 80 Din. **Logarski okraj**: Grahovo 30 Din, Igavas 70 Din, Gor. Logatec 50 Din, Planina 50 Din, Rovte 20 Din, Unec 40 Din. **Novo mesto**: Luidevit Koželj 10 Din, Upravitelstvo šole v Planini: je poslalo od šolske prireditve 300 Din (Posnemajte!), klub »balincarijev« v Ljubljani 10 Din, Josip Ambrovič iz Ljubljane 10 Din. **Vsi letošnji prispevki znašajo doslej 30.001 Din 35 n.** Josip Kobal, blaginik.

B. MEDVEŠČEK:

NAŠ GOSPODARSKI PROGRAM.*

(Dalje.)

Organizacija je v obeh ozirih pravi nestvor, ker ne pozna organizacijskega bistva in ni iz skozinskoz tri sestav, ki je hrbenica in mozee vsake organizirane družabne skupnosti. Postala je posoda brez vsebine, drž se je le prenel in škodljiv lošč. Svoje talente je zakopala globoko pod zemljo, nad katerimi sedi sedaj brezob in tresoglav zmai: karikatura organizacije! Brez solnca je mieno idejno življenje, senčna je pa tudi njena gospodarska stran.

Organizacijskega gospodarstva ni: še meni listi, ki so zakrpana sukna njene lažiideinosti, so našivni. Druge ustanove, pa naj bi bile še tako cvetoče (kar na tujci niso!) niso njene in zato ne v njeno korist.

Edini svetli žarek v tem temnem kaosu je Učit. konvikt, tak namreč: kakršen je postal zadnje čase, t. i. organizacijska last (Kaj pa Učiteljski dom in Učit. Samopomoč? — Op. uredn.) Kot tak pa mora nedoumno po začetni poti brez naimanišega kompromisa ter mora to svojo pot še izboljšati, še bolj izravnati. Ako ne bo tega dosledno delal, bo kmalu izgubil zaupanje, ki je važen pogoj za njegovo realizacijo. Zato ni dovolj da je obvezen le na papirju, tudi v praksi mora ta princip najstrožje izvajati. Sicer preneha biti organizacijski in izgubi pravi zmisel. Kdor noče biti član Učit. konvikta, ta mora brezpogojno iz organizacije! (Manika še sklepa delegacije. Kaj pa »Učiteljski dom?« — Op. uredn.).

Dalje sme imeti vsak član le eno delnico, sicer bo ta ustanova kmalu degenerirala in postala organizacijski nestvor kakor so ostale ustanove. (Učit. konvikt ni zadruga, še manj delniška družba: nima delnic in se plačuje le članarina. — Op. uredn.)

* Vso odgovornost za ta spis prevzema pisec. Uredništvo.

Pa še neko drugo velevažno nalogo, katere ne moremo dovolj podčrtati in za katero je bilo dosedaj še najmanj razumevanja, mora Učit. konvikt vršiti. Kot naša edina organizacijska gospodarska ustanova postane Učit. konvikt matica vseh sedanjih in bodočih naših gospodarskih ustanov ter je že sedaj ne glede na svoje enotransko ime simbol in podlaga vsega našega gospodarstva. Kot tak mora tudi takoi zahtevati pokroviteljstvo in kontrolo nad vsemi ostalimi gospodarskimi ustanovami (Društvo vendar ne more vršiti kontrole nad zadrugami. — Op. uredn.), da dobi na ta način organizacija točen pogled v vse naše gospodarstvo. Ker je matica, mi moramo biti podrejene vse druge gospodarske ustanove. Njegova naloga kot takega je tudi, da izvede čimprej socializacijo ozir. nacionalizacijo (kar je v tem slučaju isto!) vseh drugih ustanov. (Ali niso podietja v nacionalnih rokah? Prej bi govorili o demokratizaciji. — Op. uredn.) Kaiti dva različna sistema ne moreta dolgo vladati brez medsebojne škode v eni in isti hiši. Kdo naj vrši te funkcije, ali odbor Učit. konvikta sam ali od njega nalašč za to določen odsek, to je nazadnje le stvar forme.

Ta posebna naloga pripada Učit. konviktu zato, ker je postal dvojen pojem: ožji in širji. Pod ožjim je razumeti fond, ki ima namen postaviti zgradbo Učit. konvikta pod širjim pa naš splošni gospodarski temelj. To dvojnost moramo razumeti in po njej se moramo tudi ravnati. Sicer bi morali postaviti novo gospodarsko telo, ki naj bi bilo osnova vsega našega gospodarstva. Ta načrt pa bi bil sedaj le težko izvedljiv, ker je nemogoče obremeniti članstvo z novim prispevkom. Ker pa je popolna gospodarska emancipacija za organizacijo še važnejša od Učit. konvikta, zato mora ravno on, ker je že itak postavljen na organizacijsko podlago, prevzeti tudi to funkcijo.

Naj ne misli kdo, da na ta način škodujemo ožjemu pojmu Učit. konvikta, da bo morda radi tega Učit. konvikt pozneje zidan kakor mi je usojeno: ne, na ta način mu le koristimo! Fakt je, in vsak bo to priznal, da bi bil Učit. konvikt že davno dograjen, ako bi bil v začetku ali pa vsaj pred 10 leti postavljen na organizacijski princip kakor je postavljen danes. Pomisliti pa moramo tudi da ni naša potreba le Učit. konvikt, da je podobnih potreb več a da je največja in nainuinejša potreba reorganizacija vsega našega organizacijskega ustroja in da ni ravno razumno krpiti ko je treba postavljati novo. S samim Učit. konviktom bo našemu stanu le bore malo pomagano, posebno še ako hočemo postaviti prizidek ob trilo stavbo. Priznavam važnost Učiteljskega doma, ali rešitve našega zavoženega vprašanja ne vidim v njem.

(Dalje prih.)

Podpirajte prosvetni sklad!

Novosti za pomlad in poletje!

Vse vrste sukna za športne in promenadne obleke, Modno in perilno blago, vsakovrstna svila i. t. d. Ugodni plačilni pogoji na obroke. Na željo se pošljejo vzorci.

A. & E. SKABERNE, veletrgovina LJUBLJANA

PRIZNANO NAJSOLIDNEJŠA DOMAČA TVRDKA

JOS. ROJINA
LJUBLJANA // ALEKSANDROVA C. 3

Velika zaloga vsakovrstnega češkega in angleškega blaga in sukna. Bogata izbira vseh vrst izgotovljenih oblek, površnikov, raglanov, dežnih plaščev etc. po izredno znižanih cenah.

LASTNI KROJAŠKI ATELJE!
Točna postrežba! Solidne cene!

P. n. g. učiteljem nudi na ugodna meseč. odplačila!